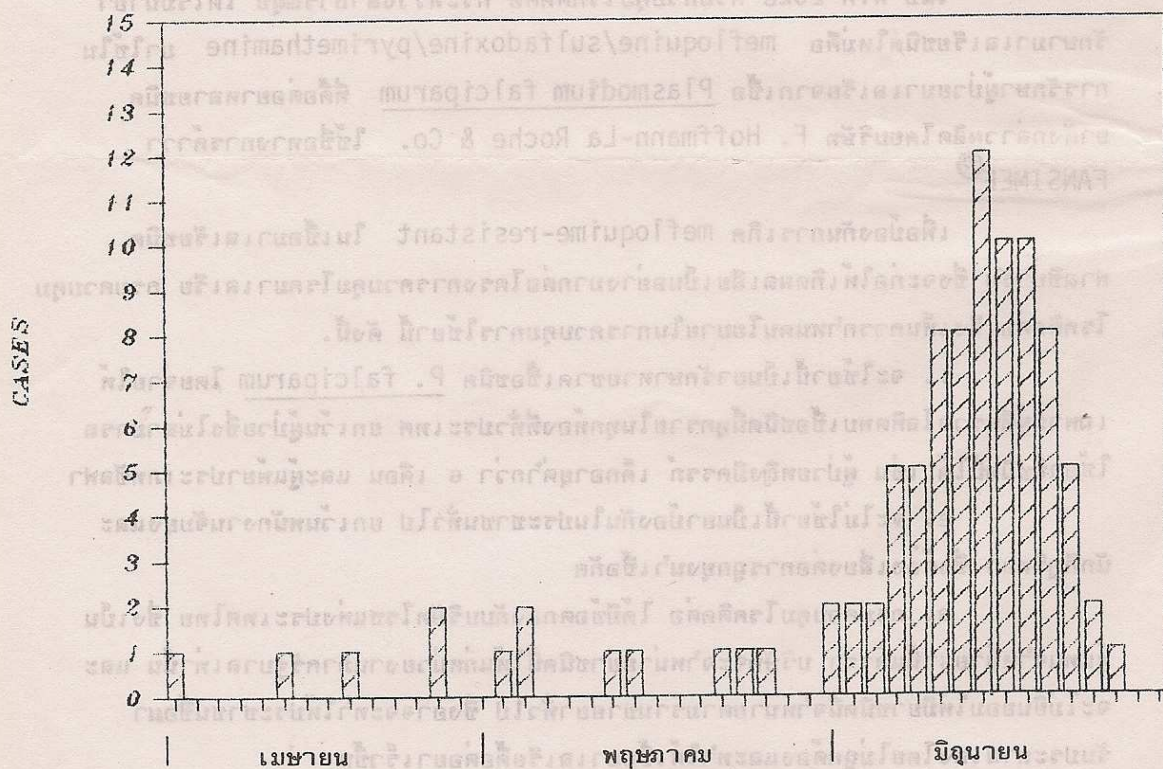

การสอบสวนโรค**Hepatitis A - ระยอง****Hepatitis A - Rayong**

ในช่วงต้นเดือนกรกฎาคม 2527 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง ได้รายงานการระบาดของโรคตับอักเสบในจังหวัดมายังกองระบาดวิทยา การสอบสวนโรคร่วมกับเจ้าหน้าที่ของจังหวัดได้เริ่มต้นขึ้นหลังจากนั้น

รูปที่ 1 ผู้ป่วย Hepatitis A อ.แกลง จ.ระยอง
เมษายน - มิถุนายน 2527

การ review การเฝ้าระวังโรคตับอักเสบในจังหวัดพบว่า การระบาดเกิดขึ้นในอำเภอแกลง ตั้งแต่เดือนมิถุนายน การสอบสวนโรคจึงได้เน้นหนักไปในอำเภอแกลง โดยการทำ active case-finding เพิ่มเติมในโรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลเอกชนและโรงเรียน 6 แห่ง ในเขตเทศบาลแกลง. (คำจำกัดความผู้ป่วยโรคตับอักเสบ คือผู้ป่วยที่มี

อาการตัวเหลือง ตาเหลือง หรือมีอาการ 3 ใน 4 ของอาการต่อไปนี้ ใช้ เพื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน ปัสสาวะสีเข้ม) พบผู้ป่วยรวม 127 ราย ไม่มีผู้เสียชีวิต เริ่มมีผู้ป่วย 4 ราย ในเดือนเมษายน 7 ราย ในเดือนพฤษภาคม เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว 85 รายในเดือนมิถุนายน และลดลงในเดือนกรกฎาคม (รูปที่ 1) ได้เก็บตัวอย่างเลือดส่งตรวจหา IgM แอนติบอดีต่อ hepatitis A virus (IgM anti-HAV) จากนักเรียนในโรงเรียน พบว่าผู้ป่วย 22 (85%) จาก 26 คน มี IgM anti-HAV ในขณะที่เพียง 4 (9%) จาก 46 ราย ใน controls มี IgM anti-HAV

ข้อมูลที่ได้บ่งชี้ถึงการระบาดของ Hepatitis A และมีลักษณะเป็น common source แหล่งที่น่าสงสัยของการระบาดประกอบด้วย อาหารหรือน้ำแข็งที่มีแหล่งผลิตอยู่ใน อำเภอแกลง น้ำประปาในเทศบาล และงานทำนุญในวัดหลายแห่งในกลางเดือนพฤษภาคม การศึกษา case-control จากผู้ป่วย 72 ราย ในโรงเรียนเปรียบเทียบกับ controls เพศและ อายุเดียวกัน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างผู้ป่วยและ controls ในสิ่งที่กล่าวมา ข้างต้น

การศึกษา case-control ครั้งที่สองในโรงเรียน โดยใช้ผู้ป่วยที่มีผลการตรวจ เลือดยืนยันว่าพบ IgM anti-HAV 19 ราย และ controls เพศและอายุเดียวกัน 57 ราย พบว่าการเจ็บป่วยสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับการกินแกง ซึ่งซื้อจากตลาดสด ($OR=5.0$, $p<.01$) และน้ำแข็งหวานเย็น ($OR=3.4$, $p<.02$) แกงมีแม่ค้าหลายรายขายอยู่ในตลาดสด แต่ น้ำแข็งหวานเย็นมีผู้ผลิตเพียงรายเดียว พบ dose-response relationship ใน น้ำแข็งหวานเย็น ในขณะที่ไม่พบจากแกง โดยนักเรียนที่กินน้ำแข็งหวานเย็น 1 - 4 ครั้งต่อ สัปดาห์หรือทุกวันจะมีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดโรคมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้กินเลย ($OR=2.4$, 14.5 ตามลำดับ) บ่งชี้ว่าน้ำแข็งหวานเย็นน่าจะเป็นสาเหตุของการระบาด Hepatitis A ครั้งนี้ การตรวจสอบโรงงานพบว่าการผลิตไม่สะอาดตามหลักสุขาภิบาลอาหาร มีการใช้มือ เปล่าจับต้องหลายขั้นตอนในระหว่างการผลิตน้ำหวานและบรรจุในถุงพลาสติก อย่างไรก็ตาม ใด คนงานในโรงงานทั้ง 9 คน ปฏิเสธประวัติการเจ็บป่วยใด ๆ ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2527 การตรวจเลือดคนงานรวม 7 จาก 9 คน ไม่พบ IgM anti-HAV ทั้ง 7 คน ได้แนะนำ โรงงานให้ปรับปรุงขั้นตอนการผลิตให้ถูกสุขลักษณะสำหรับการบริโภคต่อไป

ผู้รายงาน เจ้าหน้าที่ระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง, โครงการศึกษาฝึก อบรมในสาขาระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข